

opstandigheid is als de zonde der waarzeggers, en overtreding is ongerechtigheid en afgoderij. Dat is te zeggen, zijn eigen zin en eigen meening volgen tegen het woord Gods in, is geen geringer zonde, dan de zonde der afgodendienaars en waarzeggers.

Derhalve in het Avondmaal is het Christus, die beveelt, zeggende, neemt, eet. En men vindt het beter anders te doen, te weten Hem te nemen en te offeren zonder eenig bevel Gods. Hetgeen aan Saul werd gezegd is hier op zijn plaats tegen hen allen, die anders doen dan Christus heeft gedaan en geboden. Gij zegt, dat gij in de Mis tot God bidt, dat Hij Jezus Christus ontvangt, die gij Hem aanbiedt voor de zonden der menschen. Wij zouden het spoedig eens zijn, indien gij mij kondt aantoonen dat gij opdracht en bevel hebt zulks te doen. Tot op heden veronderstelt gij bij voorbaat de waarheid te bezitten, hetgeen wij nog niet besproken hebben, te weten, of dat wat de priester in de Mis vasthoudt en offert, het ware en natuurlijke lichaam van Christus is. Want wat mij betreft, ik houd vol, dat het brood en de wijn van het Avondmaal brood en wijn blijft.

En wat nu vervolgens betreft, dat gij offert en opdraagt, dat gij offeraars zijt, ik zou wel eens willen weten volgens welk bevel gij dit zijt. Immers, in de Schrift, zoowel van het Oude als Nieuwe Testament, vind ik slechts twee soorten offeraars, te weten die van Melchizedek en die van Levi.

Zeg mij, verzoek ik u, of gij tot een van die beide soorten behoort of tot een derde soort, waarvan in de Schrift geen melding wordt gemaakt. Bovendien wilde ik wel weten, waar gij zegt, dat de Mis het Avondmaal van den Heere Jezus Christus is, waarom de priester anders doet dan Christus heeft gedaan en geboden heeft te doen.

Christus was met Zijn discipelen aan tafel gezeten. Hij predikt en vermaant met het Woord van God. Hij is in het geheel niet vermomid in zondelingen kleeding als de priester. Hij spreekt niet in een onbekende taal.

Hij neemt het brood en na Gode dank gezegd te hebben, breekt Hij het en deelt het uit aan Zijn discipelen. Desgelijks den beker, zeggende: Drinkt allen hieruit. Hij heeft geen altaar, maar een tafel. Hij offert niet, maar eet en beveelt te eten. Ik verzoek u, mij antwoord te willen geven op deze drie punten.

DE BISSCHOP: Gij stelt hier drie vragen, waarop ik u antwoorden zal.

Ten eerste ontschoon gij volhoudt, dat het brood en de wijn (brood en wijn) blijven, geloof ik toch niet, dat gij van meening zijt, dat het bloote teekenen zijn (teekenen zonder meer), maar dat zij met zich dragen hetgeen zij beteekenen. Zoodoende zal men niet anders kunnen dan het lichaam en bloed van Jezus Christus offeren, te meer, daar het teekenen niet van zijn waarheid kan gescheiden worden.

Laten we de transsubstantiatie daar, zonder er op in te gaan.

Ten tweede, gij vraagt van welk priesterambt wij zijn. Ik zeg u, dat ons ambt niet is volgens de orde van Melchizedek, noch volgens de orde van Levi, welke afgeschaft is. Want tot de orde van Melchizedek is alleen Jezus Christus toegelaten en vóór Hem noch na Hem is daar iemand ingetreden. Hij is de enige Offeraar volgens de orde van Melchizedek, gelijk God Hem zweert in Psalm 110. En toch zegt de H. Paulus in Hebr. 7, dat hij zonder vader is, zonder moeder, zonder afstamming, zonder begin van dagen noch einde des levens. Dit priesterambt komt niet door opvolging noch door generatie, zooals dat van Levi. Hij is eenig in dit ambt, hoewel Hosius zegt, dat Hij waarschijnlijk is toegelaten tot (de orde van) Levi. Maar het moge hem niet mishagen, deze meening moet, niettegenstaande zijn kennis, verworpen worden.

Maar wat ons betreft, wij zijn bedienaren van heilige zaken. Ik verzoek u, luister naar mij en hoor hetgeen ik wil zeggen. Weet ge niet, dat de H. Paulus Jezus Christus in het Grieksche noemt Archiereus, dat is: prins der priesters en soevereine (opperste) Offeraar? En kan Hij sovereen (opperste) offeraar zijn als er geen andere (offeraars) onder Hem staan die van minder rang zijn en aan Hem onderworpen? Want het woord groote, voornaamste en soevereine, onderstelt, dat er andere onder Hem staan.

Ik vraag u, wie zijn deze offeraars, die onder Christus zijn? En over welke (offeraars) is Christus de sovereen? Ongetwijfeld moet men wel zeggen, dat het de dienaren der Kerk zijn.

Wat het derde punt betreft, dat gij ter sprake hebt gebracht, ik zeg, dat het zeer lofw aardig zou zijn, als er telkens, wanneer de mis wordt opgedragen, communie zou zijn. Ik zou dit wel verlangen.

En indien iemand de communie vroeg, men zou haar hem niet weigeren. Maar zou de priester, die tot taak heeft de mis te celebreren, van deze weldaad worden beroofd, omdat er geen communicanten zijn? Dat zou geen zin hebben.

Gij zijt zeker te veroordeelen wegens wreedheid en onmenselijkheid. Vergeef mij, dat ik zoo spreek, omdat gij het sacrament aan de arme zieken weigert, hetgeen iets is wat heelmaal strijdt

met de broederlijke liefde en met de oude handelwijze der Kerk, die toestond het (sacrament) aan zieken te brengen. Ziedaar wat ik wilde zeggen.

TH. DELLEMAN.

1) Misschien is uit deze perikoop iets weggevalen. Aant. Dr. F. Pijper.

## DE PERSCHOUWT

„Getuigenissen“.

De S. J. Popma schrijft in „Amersf. Kb.“ iets over het boek van de S. G. de Graaf, „Christus en de wereld“, met name over het hoofdstuk „Kerk en evangelisatie“:

Daarin wordt tegenover wat ik zooveel noemde: overbewustheid, waarbij toch altijd de mensch wordt groot gemaakt, gesteld de zake-lijkheid en de onbevangenheid van den arbeid in Gods Kerk.

De de Graaf gebruikt deze woorden niet, maar noemt wel de zaak.

„Als de Kerk waarlijk Kerk is, wordt niemand in haar groot, maar bukken we allen te zamen voor het gezag van Gods Woord“.

Dat eigensoortige van de Kerk is een gevolg daarvan, „dat de Kerk een schepping is en draagster is van het Woord der genade. Omdat ze dat is, kan nooit iets in de plaats van haar of zelfs naast haar gesteld worden, geen groepsbeweging of geen conferenties tot verdieping van het Gereformeerde leven of wat ook. Wanneer al wat op zulke conferenties geschiedt niet in verband staat met de Kerk en niet alleen ten doel heeft dat, wat in de Kerk geschiedt beter tot haar recht te laten komen, maar wanneer men integendeel die conferenties ziet als een eigen factor voor de stichting van ons geestelijk leven, is daarmee zelf de houding van deemoed, d.i. de geloofshouding tegenover het Woord van God opgegeven. En dan is het onvermijdelijk, dat op die conferenties en vergaderingen de mensch weer groot wordt, d.i. de geestelijke mensch groot wordt. Op hetzelfde oogenblik is hij geen geestelijk mensch meer. Juist doordat de Kerk een schepping van Jezus Christus en het woord Zijner genade is, snijdt ze alle mogelijkheid tot grootworden van menschen af, maar wanneer we zelf de een of andere instantie of organisatie tot stichting van ons geestelijk leven verzinnen, zijn we in dat verzinnen zelf groot en niet meer onderworpen“.

Een volgende opmerking is de overweging meer dan waard. „In verband met het voorgaande zal wel voor U vaststaan, dat ik als eenig middel (n.l. voor evangelisatie) moet aanwijzen de rechtstreekse verkondiging van het Woord Gods. Ik moet dus afwijzen het getuigenis over eigen ervaring, over eigen omkeer“.

Voor al door Brunner is in zijn geschrift over de groepsbeweging dat getuigenis over eigen verandering verdedigd als een middel ter evangelisatie. Hij deed dat met deze redeneering: de prediking van het Woord Gods in de Kerk staat te ver van de menschen af en kan ze niet meer bereiken. De gehele inhoud van het Woord Gods is hun te vreemd. We moeten eerst een weg zoeken om hen te bereiken. Die weg kan zijn het laten zien van de verandering, die men zelf door het geloof in Jezus Christus heeft ondergaan. Men kan dan a.h.w. platen zien. Van de verandering, die men aanschouwt, zal men dan kunnen opklommen naar dat, wat die verandering te weeg bracht... dat is een door en door vleeschelijke redeneering. Want van tweeën één: de verandering, die we hebben ondergaan, is waarlijk door den Geest en geestelijk, maar dan is ze den natuurlijke mensch even vreemd als het Woord des Geestes zelf, of die verandering is voor den natuurlijke mensch verstaanbaar, maar dan is ze niet uit den Geest, maar een verandering in humanistische zin“.

„We hebben dus van het evangelie te getuigen. En van niets anders. Ook daarna niets van onze levensverandering... Onze goede werken moeten de menschen maar zien. Het zelfgetuigenis over de verandering is altijd en voor degenen, die het geven en voor degenen, die het hooren, doodengevaarlijk. Men kan niet kritisch genoeg daartegenover staan. Dat wil niet zeggen, dat men kritisch zou moeten staan tegenover het werk Gods in den mensch. De satanische kritiek: „Is het om niet, dat Job God vreest?“ zal ik zeker niet aanbevelen. Maar wel heeft men kritisch te staan tegenover het eigen getuigenis aangaande het werk Gods in zichzelf... Daarin ligt onmiddellijk, dat men die eigen belevenis, zoal niet normatief, dan toch tot een voorbeeld voor anderen stelt en dat daardoor een mensch meer groot wordt“.

Men beroep zich er niet op, dat we ook in de Schrift en met name in de Psalmen zulk een zelfgetuigenis hebben. Dat is toch het door den Heiligen Geest geïnspireerde en daardoor wel zuiver gehouden en wel tot een voorbeeld gestelde zelfgetuigenis. Het gaat hier weer om dezelfde zaak. Dat zelfgetuigenis in de Schrift is wel normatief, doordat het van God is uitgegaan, en het kan ook alleen in een geloofshouding als normatief onderkend worden. Maar die geloofshouding zult ge toch van mij niet vragen voor het zelfgetuigenis van wie ook“.

We herinneren aan de mooie artikelen, die de Schippers in ons blad heeft gewijd aan het thema „getuigen“.

K. S.

## DE KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Ds J. L. Schouten, †

In den ouderdom van 67 jaar is te Amsterdam overleden Ds J. L. Schouten, predikant der Geref. Kerk aldaar.

Adres.

Het tegenwoordige adres van Cand. H. Vrugink is Julianaweg 20a, Doorn. Hij blijft in de gelegenheid de kerken te dienen.

CHR. GEREK. KERK.

Bedankt voor:

Amsterdam-West en Den Haag-Oost: W. Heerma te Zeist. Alphen aan den Rijn: J. van Dam te Ouderkerk a. d. Amstel.

NED. HERV. KERK.

Beroepen te:

Lobith: Cand. W. M. Hamer te Losser. Vlaardingen: E. E. de Looze te Gouda.

Aangenomen naar:

Goor: W. J. Fourniet te Scharmer.

Bedankt voor:

Zalt-Bommel: A. Noorman te Borculo.

Overleden:

Ds G. Salomons, em.-pred. te Hengelo (O.), 81 jaar.

## MIJN OOG ZAL OP U ZIJN

door Ds. J. HETTINGA.

Ds. Hettinga geeft in dit werkje een serie Schriftgedachten, die onze zieken helpen kunnen in dagen van zware beproeving en diep lijden.

Door de gehele pers werd dit boekje met ingenomenheid ontvangen.

De „Rott.“ schreef er van:

„...Wij geloven dat het in menig geval in plaats van bloemen of fruit heel welkom zal zijn.“

Dr. Gunning schreef in „Pniël“:

„Een fijn, teer boekje, uitnemend geschikt om aan lijdenden en zieken te worden gezonden... Ik vind het een echt troostend, geloofig woord...“

Mej. J. H. Kuyper schreef in „Bouwen en Bewaren“:

„Het boekje is licht en gemakkelijk te hanteeren, duidelijk van druk, gebonden in voorkeurig omslag met goud — en naast deze niet te vermaden nederige dingen, teer en vertroostend van inhoud...“

Het boekje leent zich bij uitstek om als geschenk mede te nemen naar de ziekenkamer, daartoe werd het typografisch fijn verzorgd in teeren omslag en voorzien van een handteekening door den teekenaar Joh. Melse. Bovendien bevat het een opdrachtformulier, waarin men den naam van den zieke en den schenker kan invullen.

De prijs van dit boekje is f 0.55.

Verkrijgbaar bij den boekhandel of rechtstreeks op postrekening nr 36000 van de Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. — GOES

## UW DRUKWERK

VERRAADT DE STANDING VAN UW ZAAK

Laat daarom alléén deskundigen U voorlichten inzake de typografische verzorging van Uw drukwerk !

WI ZIJN RUIM GESORTEERD IN EEN FINE SELECTIE MODELLEN EN KUNNEN U EEN BILLIKE OFFERTE MAKEN VOOR DRUKWERK DAT DISTINCTIE VERLEENT! WI ZIJN TEN ALLEN TIJDE TE ONTBIEDEN VOOR ADVIES

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V.  
DRUKKERS TE GOES

## RONDON DE REFORMATIE

door A. JANSE

Vandaag of morgen koopt gij dit hoogst actuele boek toch, want gij kunt niet buiten een eigen oordeel over de vraagstukken die de auteur hierin behandelt. Koopt het dus NU!

Prijs in linnen band f 2.—

Verkrijgbaar bij den boekhandel of rechtstreeks op postrekening no. 36000 van de uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES

Mede-  
Rot-  
Dr.  
Zw-  
Kne-  
Th.  
Er-  
's-  
Ds.  
Vri

Alle  
Prof

INHOUD  
geloof,  
van geri-  
dijks. El-  
in zijn  
leeren:  
Bres en  
Kerken

Tot or-  
nummer  
tot op d  
ons hee-  
week we

Hoe  
dingen  
nu niet  
bezoek  
predikin  
een te g  
dat ook  
schatting  
ting van  
zelfs bev  
gepredik  
Nu is  
zal in or  
zijn, die  
is. Die  
en Belfj  
gedoopte  
Onder  
lge bon  
kens we  
tot de  
Jeremia  
lingen  
Ezechiël  
den Na  
die gij  
Moloch

Mag  
term nu  
Testame  
kinderen  
tuurlijk  
meen, d  
Nieuwe  
het gebr  
doopsfor  
naar het  
lijn van  
voorstel  
met de  
in Joh.  
meenen  
om iem  
denkt.

Men v  
men" ter  
tweeërle  
zij, die  
bondsbe  
— en in  
eewigh  
zaligheid  
van de v